ประวัติวัดสามพัน

วัดสามพัน ปัจจุบันตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 1 ตำบลไทรขึง อำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ลักษณะภูมิประเทศ อยู่ติดกับคลองอิปัน มีต้นกำเนิดจากอำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่และคลองโตรมต้นกำเนิดจากอำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่ คลองสองสายไหลมาบรรจบกันที่บ้านปากคลอง ตำบลไทรขึง อำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นคลองอิปัน แล้วไหลบรรจบกับแม่น้ำตาปี ที่บ้านย่านดินแดง อำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ก่อนที่เป็นวัดสามพันปัจจุบัน มีวัดต่อเนื่องของวัดสามพัน ดังนี้

1. วัดทุ่งหว้า อำเภอไทรขึง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปัจจุบัน อำเภอพระแสง (วัดร้าง)
2. วัดไผ่ล้อม อำเภอไทรขึง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปัจจุบัน อำเภอพระแสง (วัดร้าง)
3. วัดควน อำเภอไทรขึง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปัจจุบัน อำเภอพระแสง (วัดร้าง)
4. วัดใน อำเภอไทรขึง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปัจจุบัน อำเภอ พระแสง (วัดร้าง)
5. วัดสามพัน หมู่ที่ 1 ตำบลไทรขึง อำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วัดสามพัน ตั้งอยู่ ริมคลองฝั่งซ้ายของคลองอิปัน ตั้งวัดเมื่อปี พ.ศ. 2300 สังกัดมหานิกาย ประเภทวัดราษฎร์ ได้รับวิสุงคามสีมาเมื่อปี พ.ศ.2464 เจ้าอาวาส พอจะลำดับได้ ดังนี้

รูปที่ 1 อาจารย์สมภาร สุขแล้ว เป็นชาวจังหวัดพัทลุง
รูปที่ 2 หลวงปู่เนตร เป็นชาวจังหวัดพังงา
รูปที่ 3 หลวงปู่ขาว เป็นชาวจังหวัดพังงา
รูปที่ 4 หลวงปู่หีด เป็นชาวตำบลวัดประดู่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
รูปที่ 5 หลวงปู่สน เป็นชาวจังหวัดพังงา
รูปที่ 6 พระอุปัชฌาย์หนู เป็นชาวจังหวัดกระบี่
รูปที่ 7 พระครูประจักรวรคุณ (หลวงปู่แดง) เป็นชาวจังหวัดกระบี่
รูปที่ 8 พระครูโอภาสวิริยะคุณ (หลวงพ่อสว่าง) เป็นชาวอำเภอพระแสง
รูปที่ 9 พระครูอดุลย์ธรรมพินิจ (หลวงพ่อจรูญ) เป็นชาวอำเภอพระแสง
รูปที่ 10 พระสมุเที่ยง (หลวงพ่อเที่ยง) เป็นชาวจังหวัดมหาสารคาม
รูปที่ 11 พระมหาทองคำ อินฺทวีโร เจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน ท่านเป็นชาวพระแสง

โบราณสถานและโบราณวัตถุ มีดังนี้

1. พระพุทธรูปศิลาแลง สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2455

2. พระลาก ซึ่งมีอายุประมาณ 100 ปี

3. เจดีย์พระอุปัชฌาย์หนู ซึ่งพ่อท่านคล้ายเป็นผู้สร้างไว้เมื่อปี พ.ศ.2469

4. พระอุโบสถ สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2514

5. พระประธานในอุโบสถซึ่ง หม่อมเจ้าปิยะรังสิต รังสิต เป็นผู้ถวาย เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2514

เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2516 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ และพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ได้เสด็จมาที่วัดสามพัน และได้ทำการยกช่อฟ้าอุโบสถ และทรงปลูกต้นชัยพฤกษ์ไว้ที่หน้าอุโบสถ จำนวน 1 ต้น

เมื่อปี พ.ศ. 2554 วัดสามพัน ได้รับภัยจากอุทุกภัยรุนแรงที่สุดอย่างที่ ไม่เคยปรากฏมาก่อน เป็นเหตุให้สิ่งก่อสร้างโบราณสถานตลอดถึงโบราณวัตถุต่างๆ ได้รับความเสียหายและสูญหายเป็นจำนวนมาก เช่น โรงธรรมศาลา กุฏิและสิ่งก่อสร่างต่างๆ เสียหายเกือบทั้งหมด

ปัจจุบัน ทางเจ้าอาวาส และคณะกรรมการวัดตลอดจนพุทธบริษัท หน่วยงานภาครัฐเอกชน ช่วยกันบูรณะซ่อมแซมและก่อสร้างใหม่ได้บางส่วน